



קואליציית ארגונים
למען זכויות העובדים בישראל

4 בנובמבר 2018

לכבוד
ח"כ אלי אלולוף
יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
הכנסת
שלום רב,

הנדון: חוק הגנה על עובדים בשעת חירום – תיקונים נדרשים והכרחיים

לקראת הדיון מחר 5.11.18 בשעה 9:15 **בהצ"ח שירות עבודה בשעת-חירום (תיקון - צוותי חירום יישוביים), התשע"ח-2018**, להלן פניית פורום זכויות עובדים.

ראשית, אנו מברכים על קידום חקיקה ע"י הוועדה שמטרתה להגן על זכויות העובדים בזמן חירום. עם זאת, אנו מבקשים להסב תשומת לב הוועדה לקבוצות נוספות של עובדים, במיוחד עובדים מוחלשים מאד, אשר נפגעים בעתות חירום, ויש לפעול לשיפור ההגנה על זכויותיהם כעובדים. אנו קוראים לוועדה לפעול במקביל לקדם תיקוני חקיקה מתאימים נוספים.

המצב החוקי כיום והבעיות הקיימות

המצב החוקי היום אכן איננו מספק הגנה נאותה לעובדות ולעובדים הנפגעים בשכרם וזכויותיהם הנלוות בזמן מצב חירום המתקיים באזורם. להלן ממצאי בדיקתנו והצעות לפתרונות קונקרטיים. חוק הגנה על עובדים בשעת חירום תשס"ו-2006 (להלן: "החוק") קובע כיום כי אין לפטר עובד שנעדר ממקום עבודתו בשל הוראות שניתנו בסמכות עקב קיומו של מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית.

אלא שמהפניות שהגיעו אל ארגוני הפורום עולה כי הבעיות הייחודיות בתחום התעסוקה בזמן חירום הינן:

- א. עובדות/עצמאיות שלא מגיעות לעבודה כתוצאה מסיכון ישיר שקיים (בעיקר ביישובי עוטף עזה) או חשש להגיע למקום העבודה כתוצאה מסיכון ישיר שכזה.
- ב. עובדות שעתייות שנעדרות מן העבודה והמעסיקים אינן משלמים להן כלל וממילא אינם דורשים פיצוי על התשלום (נרחיב להלן).
- ג. עובדות שלא מגיעות לעבודה בשל צורך למצוא פתרון לילדיהם (סגירת מוסדות חינוך).
- ד. עובדות שלא מגיעות לעבודה בשל קרוב משפחה חולה/סיעודי.





קואליציית ארגונים למען זכויות העובדים בישראל

ה. מעבידים משלמים משכורות לעובדות שלא מגיעות מתוך חמלה, ולא מחויבים לכך בחוק.

ו. העובדים והעובדות הנפגעים הם מכל המגזרים, המתגוררים באזורים שונים בארץ והמצב המלחמתי לא מאפשר להם להגיע למקומות העבודה שלהם ולעבוד בצורה סדורה.

אחת הבעיות בחוק הקיים היום, היא תחולתו הצרה אך ורק על תחום הפיטורין. החוק, על ההסדרים הרחבים שבו, מתייחס למעשה רק לתקופה של מלחמת לבנון השנייה (התקופה הקובעת). לפיכך כל ההסדרים הנוגעים לשכר ופיצוי כספי נעשים בהסכמים מיוחדים מול המעסיקים. גם הפסיקה הנוגעת לחוק זה בתקופות מאוחרות ממלחמת לבנון השנייה (למשל לגבי מבצע "עופרת יצוקה") עסקו בפיטורים ולא בחובת תשלום שכר (ראו להלן). אם כך, סוגיות הסדרי הפיצוי על הפגיעה הכספית אינה מוסדרת כלל בחקיקה ראשית. כמו כן, הפיצוי איננו מתייחס כלל לעובדים ולעובדות אלא למעסיקים.

הצעות לפתרונות

1. **ניתוק התלות מן המעביד** – החלת מנגנון הפיצוי בגין ימי מילואים גם על מי שנעדרו מן העבודה בגלל מצב מלחמתי. הצעה זו תעביר את נטל הפיצוי אל כתפי הביטוח הלאומי שיוכל להתקזז עם המעסיק, וכך העובד/ת בשכר יוכלו לקבל את התשלום באופן סמוך ומיידי.
2. **הרחבת מעגל הפיצוי גם מעל 40 ק"מ**, נוכח אופי האיומים המשתנים על ישראל. כעולה מן הפניות שהגיעו אל הארגונים, נשים רבות (בעיקר נשים, למרבה הצער) המתגוררות גם מחוץ לטווח ה-40 ק"מ מרצות עזה נאלצו להיעדר מעבודתן לצורך שמירה על ילדיהן כאשר מוסדות החינוך נסגרו. על המדינה להציע פתרון כוללני לבעיית סגירת מוסדות החינוך וכל עוד אין פתרון שכזה, אין להתנות את הפיצוי במרחק מסוים, אלא במצב שהיה בשטח – אם מוסד החינוך נסגר ויש על כך אישור, על העובדת לקבל פיצוי על הפסד העבודה בזמן זה.
3. **עובדות שעתיות** – כאמור לעיל, לעובדות שעתיות רבות בוטלו משמרות בזמן המצב המלחמתי ולכן לא קיבלו שכר על משמרות אלה. המעסיקים לא דרשו פיצוי על שכר זה, שכן הם לא שילמו את השכר. על כן הפורום מציע תיקון לסעיף 13 לחוק כך שיהפוך לסעיף בפרק א' של החוק, שאיננו מותנה בתקופה כזו או אחרת ויאמר מפורשות כי בעת שמוגדר מצב חירום על מעסיק לשלם את שכר העבודה לעובדיו ואם היה מדובר בעובד בשכר (עובד שעתית), ישלם את שכרו על פי חישוב של ממוצע המשכורות בחודש שקדם להפסקת העבודה.
4. **עובדות אצל מעסיקים קטנים, או עובדות במשק בית** – בדומה ליתר העובדות השעתיות, גם עובדות אלה אינן נדרשות להגיע לעבודתן בעת מצב החירום ואולם בניגוד לעובדות אחרות,





קואליציית ארגונים
למען זכויות העובדים בישראל

לעובדות אלה אין כלל תלוש משכורת. פתרון כוללני של מצוקת העובדים והעובדות בזמן חירום חייב לתת מענה מלא גם לעובדות מסוג זה. במקרים אלה יש לדעתנו להתבסס על כספי הביטוח הלאומי, בדומה לאמור בסעיף 1 שלעיל.

אנו קוראים לוועדה לקדם דיון מיוחד ולטפל בסוגיה חשובה זו, לרבות לקדם תיקוני חקיקה נחוצים, ולהגן על זכויותיהם של העובדים המוחלשים ביותר בשעת חירום.

בכבוד רב,

בשם ארגוני פרום זכויות עובדים

דבי גילד-חיו, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח

מיכל תגר, עו"ד
קו לעובד

העתק:

יו"ד ועדת הכספים

יו"ר ועדת חוץ ובטחון

חברי ועדת העבודה הרווחה והבריאות

יועמ"ש ועדת העבודה הרווחה והבריאות

